

Fidel Hendry-Landolt (1950-2021) Tschamut/Ennetbürgen

In necrolog ha il Fidel buca vuliu, denton in per patratgs selubeschel da rimnar en quella memoria. Ils suandonts cavazzins dattan in maletg da sia persunalitad tut speciala: ruasseivels, in um da paucs plaids denton fetg bugen denter la gliעד, socials, plein humor, in um dalla natira, in bien observatur, creativs cun carezia pil detagl. Appreziava la lavur a maun e veva neginas aversiuns viers tutta tecnica moderna.

Ina rimnada d'in per patratgs ed anedotas duein caracterisar il Fidel.

Cun sedisch onns banduna el la val per lu returnar a Tschamut ils davos onns. Ina veta ora eis ei staus cuschinier ed ustier, ils davos onns schizun taxist e currier. L'entschatta, la naschientscha, ils 20 da schaner 1950, ei gia stada in cumbat dalla veta. Mo cun ses 1200 grams ha ei duvrau la pegna scalegl e bia vatta. Mo el ha dumignau. Buca dumignau ha el il davos cumbat, quel encunter la maligna malsogna dil cancer, aschia ch'el ei morts ils 8 da mars 2021.

El ei staus in buob plein veta e pleins d'aventuras e quei ei era sia veta stada. Jeu hai astgau viver ensemen cun el per propi mo ver diesch onns. El ei staus il frar grond e sco secund hai jeu mirau si sin el ed el ei ius a mi, a nus, ordavon ed ha senza dubi dau a mi, a nus tuts, bein enqual impuls e laschau fastitgs restonts.

Dus onns havein nus treis frars pertgirau vadials silla Val Bugnei. Cun Fidel vevan nus atgnamein negin ruaus, gnanc da malaura. Di per di fagevan nus kilometers. Sias specialitads fuvan ir el prighel, schar ira crappa, dar fiug, far catscha sin viaspras, encurir bulius, cavar cristallas, ina u l'otra cattavegna, far da tuts experiments e far da tuttas nunpusseivlas emprovas e bia bia auter. El ei staus in fetg bien observader. Quei hagi el empriu sco fumegl tier aug Luis a Zarcuns, igl anteriur surveglader da catscha. Cun lez veva el traversau tuttas vals ed empriu fauna e flora. Aschia eis el quasi consequentamein daventaus in cavacrappa ed in viandont per cuolms e vals, in appreciader dalla natira. Leu ha el anflau igl equiliber per el e sia famiglia da treis affons che han pli tard schenghegiu ad el nov biadis e biadias.

Ils onns d'emprendissadi vegneva el aunc a casa il temps liber ed el purtava a casa da tuttas caussas tecnicas e da nus fargliuns vegneva el admiraus. Jeu seregordel d'in aviun che mava cun ina sort da benzin, era fermaus vid ina corda ed ins vess saviu schar sgular el mo en rudi. Uras ed uras vein nus emprau, mo mai vegni da far sgular el.

Staus maridau eis el vegnius cun igl emprem tgaun e tals ha el giu biars. El ha entschiet cun in bernardiner ed era il davos tgaun ei staus da dimensiun ualti gronda. Atgnamein vess el carteivel era saviu far il pur. Ils davos onns ha el giu sias gaglinas e furniu ils ovs als da Tschamut nua ch'el ha era fatg il caluster da s.Clau. A propos gaglinas dat ei ina anedota da stuer nudar cheu. Quella ha el sez nudau a mi pil cudisch da famiglia. Cu el raquintava quella sbrinzlavan ses egls dil rir. El era d'in bien humor, adina da buna luna tier tut ses problems ch'el ha giu atras sia veta, seigi quei da professiun ni da sanadad.

«In di di la mumma: "Ti savesses far in tec uorden cun las gaglinas." Jeu haiel buca fatg liungas e purtau ina suenter l'otra en pistregn e giu cul tgaun. Cu la mezca ei

stada finida ditgel alla mumma: “Ussa sas far giu las plemas.” Cu la mumma vesa quei disuorden en pistregn, ha ella bunamein survegniu ina attacca dil cor. Ella ha tratg giu plemas e priu ora il dadens, mess en ina canastra e sil carret ed ida cun tuttas enagiu Mira ella glatschera gronda communabla (*dapi igl onn 1960*). Naven da quei di ha la mumma buca pli vuliu ver da far enzatgei cun gaglinas.»

Il 20 da mars ad Ennetbürgen ed il 27 da mars 2021 a Tschamut han la famiglia, nus fargliuns, amitgs ed enconuschents priu cumiau dad el. Il feagl Lukas, ch’ei assistent pastoral ed ei tschocs, ha fatg a moda fetg simpatica e fetg persunala ina devoziun da cumiau. Historias da famiglia han accumpignau quei cumiau. Dapli dil Fidel dat ei era da leger el cudisch da famiglia cumparius 2020.

Per la fin aunc ina da sias bialas anecdotes, ina che dess schizun in filmet da buobs da cattavegnas.

«In di sundel jeu ius dator casa si ed en encunter la staziun. Tgei siglentem da purs. Els fuvan vid descargar purschals da lur maschinas agricolas e metter els en chistas specialas per tiers manedels. Quellas chistas vevan enamiez dretg e seniester ina roda. Cu ei era cargau savevan ins stuschar ellas levamein en il carr da biestga. Ils pors fuvan cargai, e las chistas messas en ina retscha, mo il tren era buca aunc cheu. Ils purs van en sala da spetga. Nus, Eugen Groth ed jeu nezegein ora quella situaziun e schein ora ils pors. Quels fan buca dir duas ga e scappan giu els praus, da **Gionda** giu ed encunter Camischolas. Per ussa ein ils purs sedestadai, sedesperai e catschau ils pors ellas chistas. Da Gionda si vegnan aunc in per femnas cun pors scappai. Ordavon ina femna cun ina sadiala piertg e tshellas cun tortas e scuas. Nus eran sezuppai el gagliner dalla Marili e giu legher.»

Alla famiglia dil Fidel admittel nossa sincera condolientscha e per finir ils plaids da siu feagl Lucas a caschun dalla devoziun a Tschamut: «*Das Schönste, was ein Mensch hinterlassen kann, ist ein Lächeln im Gesicht derjenigen, die an ihn denken.*»

En num dils tschun fargliuns

Tarcisi